

ПРОБЛЕМА АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО УМОВ НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Савельєва-Кулик Н.О., аспірант МІ СумДУ

Дослідження соціально-психологічних та особистісних проблем адаптації іноземних студентів далекого зарубіжжя до вищої школи України є актуальним як в теоретичному, так і прикладному аспектах [4, 5]. Успішність навчання іноземних студентів, рівень їх професійної підготовки значною мірою залежать від соціокультурної адаптації в країні перебування. Тому надзвичайно актуальним є дослідження соціальної адаптації та міжкультурної взаємодії іноземних студентів, які навчаються в наших ВНЗ [6]. Часто представники різних країн та культур дуже мало знають один одного, керуються стереотипними уявленнями, мають недостовірну, а інколи викривлену або негативну інформацію про іншу культуру і відчувають по відношенню до неї упередження [8].

Серед країн, які мають за кордоном значні контингенти своїх студентів, лідером є Китай (93 тис. чол.), Японія (33 тис.). Контингенти, що налічують понад 30 тис. студентів, мають Німеччина, Греція, Індія, Іран, Малайзія, Марокко, Південна Корея. Не викликає сумніву, що адаптація іноземного студента - це складний, динамічний, багаторівневий процес перебудови мотиваційної сфери, комплексу наявних навичок, умінь та навичок у відповідності з новими для нього умовами [6, 8]. Психологічна адаптація визначається активністю особистості і виступає як єдність акомодатії і асиміляції. Референтним показником адаптування сьогодні є відсутність або низький рівень тривожності і високий рівень самооцінки [1].

Метою нашого дослідження стало вивчення проявів тривожності як одного з параметрів психоемоційних особливостей адаптації студентів-іноземців. Вивчення знаків тривожності ми проводили з використанням психодіагностичної проективної методики кольорових виборів М. Люшера (1947) – скорочений варіант [7, 9], керуючись виявленням таких ознак тривожності як «вигорання» (заперечення основних кольорів і прийняття

додаткових), «знебарвлення» (часткове переважання темних кольорів) та «спалах» (пріоритетне прийняття, акцентуація одного з основних кольорів) [10]. У проведенні дослідження взяли участь 10 іноземних студентів, студентів 3-го курсу Медичного інституту СумДУ, представників Нігерії і Танзанії (6 юнаків та 4 дівчини).

Проведене дослідження дозволило виявити прояви тривожності у 100% обстежених. Диференційований аналіз результатів з виділенням ознак тривожності виявив наявність «вигорання» у 8 чоловік, при цьому заперечення синього кольору («власне тривожність») - розташування останнього на 5-8 місці у виборі кольорів, - спостерігалось у 5 чоловік (50%), а кольором компенсації психоемоційного стану обирався фіолетовий (Magenta) - 1-3 місце у виборі кольорів. У 1 особи (10%) спостерігали ознаки «вигорання» при розташуванні червоного кольору на 5 місці кольорового вибору («астенія» за шкалою етапів вигорання), та у 1 особи (10%) - ознаки тривожності, підтверджені суб'єктивно, констатували при запереченні зеленого кольору (8 місце в кольоровому виборі, «агресивність» за шкалою етапів вигорання). При цьому кольором компенсації залишався фіолетовий (Magenta). У 2 осіб (20%) за результатами кольорового вибору спостерігалися ознаки «знебарвлення» як прояв тривожності, підтверджені суб'єктивно (заперечувалися зелений, жовтий, синій кольори при частковому переважанні коричневого, сірого, а також кольору емоційної «аутокомпенсації» magenta).

Таким чином, проведене дослідження виявило зміни показників поточного психоемоційного стану іноземних студентів, що свідчить про напруженість адаптаційних процесів особистості. Отримані результати зумовлюють необхідність подальших досліджень особливостей особистісної адаптації вказаного контингенту, вивчення динаміки цих процесів в період навчання, а також обґрунтовують доцільність комплексної психологічної підтримки на всіх етапах соціокультурної інтеграції.

Література

1. Асмолов А. Г. Психология личности / А. Г. Асмолов. - М., 1990. - 367 с.

2. Блейхер В.М., Крук И.В. Патопсихологическая диагностика. – К., 1986
3. Бурлачук Л.Ф. Психодиагностика личности. – К.: Здоров'я, 1989.
4. Витковская М.И., Троцук И.В. Адаптация иностранных студентов к условиям жизни и учебы в России // Вестник РУДН-2005.- 6-7, с. 267-283.
5. Дмитриева Т.Б., Воложин А.И. Социальный стресс и психическое здоровье. – М.: ГОУВУНМЦ МЗ РФ, 2001. – 248 с.
6. Куликова О.В. Проблема адаптации иностранных студентов в процессе обучения в российском вузе // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. – 2007. – №2. – с. 37-40.
7. Руководство по использованию восьмицветового теста Люшера / Сост. О.Ф. Дубровская. – М., 2003. – 63 с.
8. Сурыгин А.И. Педагогическое проектирование системы предвузовской подготовки иностранных студентов. – СПб, 2001. – 128 с.
9. Цыганок И.И. Цветовая психодиагностика. – СПб.: Речь, 2007. – 264 с.
10. Элькин В.М. Театр цвета и мелодии Ваших страстей.- СПб., 2005.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА ТА ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Швачко Є., магістрант СумДУ

Одним з основних завдань освіти є узагальнення теоретичних основ міжкультурного спілкування студентів різних країн і практичного досвіду роботи з ними, а також формування такого рівня їх комунікативної компетенції, який забезпечував би ефективне спілкування з представниками іншої національної спільноти в різних ситуаціях і сферах діяльності. Кожна національність має свій колорит, що треба враховувати у спілкуванні. Це пов'язано з історично складеними культурними традиціями, які впливають на ставлення до себе та оточуючих, поведінку, діяльність тощо.

У арабів виявляється покiрна готовність до праці, але вони не відрізняються працьовитістю. Праця у них не поєднується з дисциплінованістю, педантизмом і точністю в роботі. Для більшості з них дозвілля і відпочинок важливіші за результати праці. Неробство і лiнь практично не засуджуються в суспільстві – студент може бути відсутнім на занятті тому, що сьогодні там на